

Høringsvar om betænkning 1503: Uddannelse og efteruddannelse af præster

Dette svar beskæftiger sig først og fremmest med den del af betænkningen, der vedrører TPC's arbejdsområder. Vi vedlægger en statistik over kurser og kursister på TPC i de sidste fem år og en eksemplarisk økonomisk oversigt for et år om de aktiviteter, som vi ikke vil kunne finansiere via brugerbetaling og basisbevilling i fremtiden.

A. Samlet vurdering

Rapporten samler sig om tre væsentlige anliggender:

- at der skabes flere *valgmuligheder* for præster i efteruddannelsen, så der er bedre muligheder for kurser også hos andre udbydere end TPC i Løgumkloster;
- at *provsterne og MUS-samtalerne* spiller en mere aktiv rolle i tilrettelæggelsen af efteruddannelsen, så ikke kun præsternes interesser, men også menighedens behov spiller en rolle for efteruddannelsen;
- at efteruddannelsen generelt bliver mere *professionsorienteret* mht. udvikling af kompetencer, der er vigtige for varetagelsen af præstens arbejde.

Vi er dog i tvivl, om disse mål kan nås med det fremlagte koncept, både hvad indholdet, formen og det økonomiske grundlag angår. Der er mange usikkerheder og åbne spørgsmål i rapporten. Det kræver under alle omstændigheder en fornyet genberegning af økonomien og redegørelse for de faglige og pædagogiske aspekter, hvis man vil nå noget af målene.

1. En *opgørelse over TPC's kursusvirksomhed* viser, at der i tidsrummet 2004 til 2008 var 2.060 præster, der deltog i – kortere eller længere, enkelte eller flere – kurser på TPC. Det er ca. 80% af de i dette tidsrum på 5 år ansatte præster i den danske folkekirke. Betænkningen regner med, at der fremover efter den nye model kun vil være 70% af præsterne, der deltager i efteruddannelse (s. 139). I bedste fald kunne man opfatte dette som et fejlskøn grundet en undervurdering af TPC's allerede opnåede dækning, men man kunne også befrygte, at betænkningens forslåede organisering af efteruddannelsen rent faktisk vil medføre en nedgang, da de nye tiltag kan gøre det mindre attraktivt for præster at komme på efteruddannelse end med den nuværende ordning.

Under alle omstændigheder bør man inddrage mere præcis materiale om TPC's virksomhed, antal af kursister, karakter af kursusdage og aktiviteter. De i betænkningen angivne tal (antal kursusdage og budgetramme) er et utilstrækkeligt grundlag for en sober vurdering af TPC's virksomhed. De reelle tal viser, at der er stor opbakning bag TPC, der bruges af det store flertal af danske præster; de demterer også de vedvarende rygter om, at kun få præster bruger TPC. Tallene synes at bekræfte, at Løgumkloster faktisk er et meget unikt fagligt og kirkeligt miljø, som der skal tungtvejende grunde til at ændre radikalt.

2. Betænkningen er uklar i sin redegørelse for, hvad der i fremtiden skal være *obligatorisk og fri* i efteruddannelsen af de erfarne præster (altså TPC's primære målgruppe): s. 137 ser det ud, som om

kun indholdet er frivilligt, på s. 133 står, at der kun er tale om en hensigtserklæring. På samme side står anført Karsten Nissens dissens, og den inviterer til den tolkning, at betænkningen har ændret holdning undervejs uden at de nødvendige sproglige ændringer er blevet foretaget. Det er således forvirrende, at der umiddelbart oven over mindretalsudtalelsen inden for få linjer veksles mellem modalverberne ”bør”, ”kan” og ”skal”.

Er der blot tale om korrekturfejl, er der ingen grund til at hæfte sig ved det; men det kunne se ud, som om ændringen har fået en muligvis utilsigtet men ikke desto mindre alvorlig virkning: Så længe modellen med klippekortet er tænkt som obligatorisk, giver det god mening at operere med en minimumsgrænse; men når man præsenterer den foreslåede ordning som frivillig, fungerer de 4 kursusdage årligt per præst pludselig som et maksimum. I det mindste burde der skaffes klarhed om, hvor meget der er obligatorisk, hvad der menes med fri efteruddannelse, og hvornår det er noget man ”skal” eller ”bør”.

3. Under alle omstændigheder indebærer det nye koncept med en kompetenceudviklingsplan både for den enkelte præst og for et helt provsti en kraftig forskydning i retning af de praktiske og professionsrettede kurser (s. 137 forudsættes, at TPC som basisydelse skal udbyde kurser i praktisk teologiske fag, som i den forstand er obligatoriske, at det kun er indholdet, man frit kan vælge). Det vil under de givne omstændigheder gå ud over de centrale klassisk-teologiske og almenteologiske fag, som hidtil – ved siden af det religionspædagogiske - har været TPC’s kerneydelse ifølge bekendtgørelsen. Det er vigtigt at styrke de professionsorienterede fag; men det er betænkeligt, hvis det sker på bekostning af den klassiske teologi.

TPC har hidtil været en teologisk *dannelsesinstitution*, betænkningen forskyder vægten ensidigt hen imod at gøre TPC til en *uddannelsesinstitution* for anvendt teologi. Det harmonerer ikke med det i betænkningen citerede *præstespejl*, der netop fremhæver præsten som *teolog*. Betænkningen er i det hele taget præget af, at der tales meget om *struktur*, men meget lidt om efteruddannelsens *indhold*. Der savnes egentlige *visioner* om uddannelsens og efteruddannelsens indhold og det, en præst skal vide og kunne.

4. *Økonomisk* har betænkningens forslag nogle konsekvenser for TPC, der er af helt uoverskuelige dimensioner. Det skyldes, at de økonomiske beregninger er uklare, da man ikke rigtig ved, hvad en kursusdag (den grundenhed, betænkningen opererer med) egentlig kvalitativt og kvantitativt er for en størrelse (der opereres med tre forskellige priser for en kursusdag på TPC). Der arbejdes med forskellige tal, der er svære at gennemskue. Betænkningen er dog entydig mht., at TPC’s budget skæres ned til en basisbevilling på 7.106.000 kr. mod de nuværende 12.777.000 kr. årligt. Basisbevillingen dækker kun de faste omkostninger, dvs. lønninger og lokaliteter. Al aktivitet skal så finansieres over brugerbetaling.

De økonomiske konsekvenser er usikre, når man delvis går ud på det frie marked, dog vil det under alle omstændigheder for det første betyde en vis nedgang i kursusaktivitet i Løgumkloster, da man ikke kan forvente, at TPC klarer 100% markedsandel. Desuden vil mange af TPC’s nuværende aktiviteter næppe kunne finansieres via brugerbetaling, en del kursusformer kan ikke gennemføres pga. det nye klippekortsystem og den indbyggede maksimumsgrænse.

Følgende aktiviteter vil vi vanskeligt kunne finansiere i den skitserede nye model: Båringmøde, Kurser for seminariestuderende, Dansk-tysk konvent, Konfirmandaktion, Konferencer om udviklingshæmmede, Europæisk konference om konfirmationsforskning, Medieforum, Sognemedhjælperes årsmøde, Forum musik og teologi, Homiletisk arbejdsreds, Arbejdsreds musik og teologi, Arbejdsgruppe bønnebog, Forum for supervisorer, Kursus for korskørspræster, Religionspædagogisk seminar (for studerende), Studiekursus i januar (vil koste 25.000 kr. per præst, og der er ikke klip nok til den slags), Netværksarbejde Skolekirkesamarbejde, Præstudevskling med Indien og Rumænien, NKS-kurser (Nordisk samarbejde), Missionskonference, Studieudvalgsmøde (man kan jo ikke bede

professorer om selv at betale ophold), Uddannelse af funktionspræster (der er ikke klip nok til det) såsom sygehus-, hospitals- og hospicepræster, fængels- og arresthuspræster, døvepræster og kontaktpæster for hørehæmmede, værnpræster, korshærspræster, gade- og ungdomspræster, stiftsmedarbejdere, stifternes mediemedarbejdere m.fl., se den vedlagte økonomiske oversigt.

5. Af disse aktiviteter hører mange under det *gamle FPI*, idet man ikke kan køre et pædagogisk institut med alle dets opgaver for brugerbetaling. Betænkningens udgangspunkt er, at efter den nuværende ordning bruges 12.770.000 kr. til efteruddannelse af præster. Dette udgangspunkt er forkert, da TPC (en sammenslutning af Præstehøjskolen og Folkekirkens Pædagogiske Institut) varetager mange andre opgaver end efteruddannelse af præster. Man kan altså ikke, som betænkningen gør (s. 137f.), indregne hele beløbet som en nuværende bevilling til efteruddannelse af præster. Betænkningens økonomiske beregninger hviler således på et forkert grundlag, medmindre man har tænkt sig, at man fremover vil inddrage midler, der er bevilliget til andre formål (fx pædagogisk virksomhed i samarbejde med de frivillige organisationer), til efteruddannelse af præster. Således var i perioden 2004-2008 37% af kursisterne på TPC ikke præster (og for så vidt 2008 kan tages som repræsentativ udgør denne gruppes andel af kursusdagene godt 26 %). Det er som om betænkningen regner TPC for et rent kursuscenter for præster. TPC's opgaver er dog – ifølge bekendtgørelsen og den indgåede resultataftale med Kirkeministeriet – meget mere omfattende: foruden kursusvirksomhed omfatter det konferencer, rådgivning, netværksarbejde, forskning, projektarbejde og internationalt samarbejde. Det er kun kursusvirksomheden – og det i mindre omfang – der kan fortsætte efter den af betænkningen skitserede model, hvorimod alle de andre opgaver TPC har ikke eller kun i begrænset omfang ville kunne varetages. Ikke mindst har TPC ikke længere i samme omfang mulighed for samarbejde med de frie kirkelige organisationer, hvis alle aktiviteter skal være brugerbetalt, ligesom også samarbejdet med Folkekirken og Religionsmødet ikke vil kunne fortsætte som hidtil. Basisbevillingen burde dække de opgaver, som TPC nu varetager, og som ikke kan finansieres over brugerbetaling.

6. Det er svært at se, hvordan det planlagte *klippekortsystem* vil kunne fungere. 4 årlige kursusdage er ikke engang en kursusuge i Løgumkloster, medmindre man skal forstå det sådan, at de 4 kursusdage dækker en hel kursusuge fra mandag til fredag og rettelig burde kaldes døgn. For et enkelt provsti vil det betyde, at ingen af præsterne kan komme på anden efteruddannelse i de år, hvor hele provstiet har været på provstikursus, hvilket oplagt vil komme til at udgøre en formentlig utilsigtet trussel imod denne ellers populære kursusform, som det ellers synes betænkningens anliggende at fremme. Hvis man tager betænkningen på ordet, risikerer man også, at et sådant provstis præster ikke vil kunne deltage i stiftskurset det år, hvis det ellers er rigtigt forstået, at også disse vil skulle tælle med under klippekortet.

Da man regner med, at en del præster slet ikke tager del i efteruddannelsen, er det uklart, hvad der vil ske med de overskydende kursusdage (s. 134). Man kunne tro, at ubrugte dage ville tilfalde provstiets pulje, så at man dér ville kunne tilgodese særlige efteruddannelsesbehov og -ønsker, som ikke kan dækkes under loftet på 20 dage, men det peger formuleringerne på s. 20 imod. Går pengene i stedet tilbage i statskassen, eller budgetterer man i forvejen med, at kun 70% af præster deltager?

Det står ikke klart, om dette klippekortsystem i virkeligheden indskrænker den frihed, man ellers vil give præster ved at indføre brugerbetaling og åbne for andre udbydere end TPC. Tanken med klippekortsystemet er vel, at alle præster skal have lige mange kursusdage; men det vil underminere

muligheden for at uddanne bl.a. funktions- og specialpræster, der har brug for mere efteruddannelse, og det er i det hele taget problematisk, at man efter det system ikke kan tage hensyn til, at nogle præster har mere brug for efteruddannelse end andre. Efteruddannelse bør gives efter behov og interesser og ikke udelukkende efter klip.

7. Betænkningen åbner for et frit marked og dermed mulighed for kurser af andre udbydere for 4.000 eller 6.000 kr. for en kursusdag for henholdsvis eksternat- og internatkurser. Man kan være bekymret for, at det vil sprænge budgetterne hurtigt, hvis man åbner for så dyre efteruddannelseskurser. Det vil også til en vis grad underminere klippekortsystemet og gøre det problematisk med klip af så forskellig valeur. Den basale uklarhed ligger i, at der tilsyneladende veksles mellem at regne klip som dage eller som penge.

8. Det kan være en god idé med *konsulenter* for at orientere sig i de mange efteruddannelses tilbud, men vi henviser til, at der i stifterne allerede er ansat mange konsulenter – fx på det religionspædagogiske og det homiletiske område, som TPC i forvejen arbejder sammen med, og som man i første omgang kan bruge. Det er ikke ønskeligt men snarere problematisk, at man sætter flere konsulenter end lærere ind på efteruddannelsesområdet. Der er i forvejen flere konsulenter end lærere ansat, og man burde i første omgang skaffe et overblik over de allerede ansatte konsulenter, før man skrider til at oprette nye stillinger.

9. Hvad det planlagte *Pastoralteologiske institut* og dets aktiviteter angår, berører det ikke umiddelbart TPC's virksomhed; men vi tillader os dog at gøre opmærksom på, at flere af dets skitserede aktiviteter allerede nu varetages af TPC, der i mange henseender fungerer som bindeled mellem fakulteterne og folkekirken.

10. Den planlagte *decentralisering* af efteruddannelsen med mulighed for flere udbydere af kurser vil forstærke *polariseringen* af det kirkelige landskab, hvor efteruddannelsen ikke mere er samlet i et *folkekirkeligt* bredt institut, men spredes i forskellige retningsbestemte miljøer, hvor man er til efteruddannelse med ligesindede. Det vil desuden blive vanskeligere at holde fast ved et højt fagligt niveau. Det er ikke klart i betænkningen, hvem der egentlig skal sikre kvaliteten af alle de udbydere, der kommer på banen i den frie efteruddannelse. Det skal være muligt at bruge andre efteruddannelses tilbud end TPC, hvilket der burde skaffes midler til, men et samlet folkekirkeligt institut for efteruddannelse er vigtigt for at gøre efteruddannelsen til et mødested mellem folkekirkens forskellige retninger. Det skal sikres, at man ikke spreder efteruddannelsen ud i forskellige retnings miljøer.

Lignende overvejelser bør medtænkes, når man søger at fremme de i øvrigt udmærkede initiativer med at tilbyde efteruddannelse lokalt, hvad enten på provsti- eller stiftsniveau. Løgumkloster er et af de få om ikke det eneste sted, hvor præsterne kan opleve folkekirken som landsdækkende – hvilket akkurat er en af de oftest og stærkest fremførte evalueringer fra TPC's kursister.

11. Afsnittet om *sognemedhjælperes* uddannelse (s. 149ff.) svarer ikke til udvalgets kommissorium, hvor der også bedes om en stillingtagen til spørgsmålet om sognemedhjælperes *efteruddannelse*. Betænkningen springer dette vigtige spørgsmål over. Efteruddannelse af sognemedhjælperer bør være obligatorisk. Afsnittet om direkte kvalificerende uddannelser svarer ikke til de generelle retningslinier, betænkningen selv opstiller: En cand. teol. og en bach. teol. mangler religionspædagogik, og der burde derfor også som ved de andre nævnte uddannelser suppleres efter ækvivaleringsudvalgets vurdering.

12. Når man decentraliserer efteruddannelsen og åbner for mange andre udbydere i ind- og udland, er *kvalitetssikring* af efteruddannelsen meget vigtig og nødvendig. Betænkningen siger ikke noget om, hvordan man kan sikre efteruddannelsens kvalitet, og det er næppe realistisk at lægge det i hænderne på 107 provster. Kvalitetssikring bør være en central opgave. I det mindste burde der ske en koordinering, for at undgå, at man administrerer og vurderer det meget forskelligt i provstierne, og dermed risikerer at skabe øget ulighed i forholdene for præsters ansættelsesforhold.

13. En grundlæggende uklarhed består i, at betænkningen ikke skelner mellem *efteruddannelse* og *videreuddannelse*. Der kan givetvis være tale om overlapninger, men det er nødvendigt med en afklaring. Når betænkningen taler om kompetenceudvikling, er det ikke klart, om der menes kompetencegivende kurser, der afsluttes med eksamen, eller om det er efteruddannelseskurser, der kun vedligeholder den eksisterende kompetence. Hvis der er tale om egentlige, kompetencegivende uddannelser, så hører det ikke under efteruddannelsesinstitutioner. I givet fald er det vigtigt, at der stilles præcise krav udover præsenspligt for kompetencegivende uddannelser. Det kræver i det hele taget en afklaring, hvad der menes med det – ret formelle – begreb kompetence, og hvordan det forholder sig til den klassiske teologiske dannelse. Det er som om kompetencebegrebet overordnes teologien – det burde være omvendt.

I forlængelse heraf kan man også stille spørgsmålstejn ved den ellers fine vision om folkekirken som en ”moderne, vidensbaseret organisation” (s. 121 f.): Er det ærindet for en organisations efteruddannelse at tilbyde kompetenceudvikling, der fører til anden ansættelse? Eller tilhører det rettelig feltet videreuddannelse – og skal det i givet fald finansieres af midlerne til efteruddannelse? Betaler erhverslivet for medarbejderes videreuddannelse, så disse kan overgå til andet erhverv?

14. Summa summarum: Betænkningens hensigt med at styrke efteruddannelsen og give større frihed opnås næppe på det foreliggende grundlag og er i hvert fald afhængig af en afklaring af en række forhold. I realiteten bliver præsternes valgfrihed mindre, og man kan ikke se bort fra risikoen for, at der vil blive brugt flere penge for både kvantitativt og kvalitativt ringere efteruddannelse. Der bliver mere ledelse og dermed mere omsorg for præster – men også mere kontrol og mindre frihed. Løgumklosters position som det centrale efteruddannelsessted for folkekirken bliver svækket, TPC vil ikke kunne varetage en del af de opgaver, som ifølge bekendtgørelsen og resultataftalen hører med til instituttets opgaver. Betænkningens koncept vil ændre afgørende ved TPC’s hidtidige faglige profil, hvor der lægges vægt på klassisk teologisk dannelse i dialog med og hensyntagen til præstens nutidige opgaver. De økonomiske konsekvenser er usikre (også pga. uklarheder i betænkningen på det punkt), men en reduktion af aktiviteten med 25% i Løgumkloster må forventes. Det har ikke kun konsekvenser for TPC, men også for miljøet i Løgumkloster og Refugiets fremtid og samarbejdet mellem TPC og Refugiet., idet det er uvist, om eller hvordan Refugiet vil kunne kompensere en kommende nedgang i omsætningen.

B. Tillæg og kommentarer

1. Fra resultataftalen mellem ministeriet og TPC:

a. Beskrivelsen TPC’s hovedopgaver ifølge bekendtgørelsen:

Formålet er at udvikle og gennemføre efteruddannelse for præster og andre kirkelige medarbejdere og styrke almenteologisk, praktisk-teologisk og pædagogisk virksomhed i folkekirken på videnskabeligt grundlag.

Det sker i:

1. Kurser

Kurser er den mest basale virksomhed på TPC, de omhandler både almenteologiske, praktiskeologiske og almenkulturelle emner. Alt efter emnernes art varierer kursernes længde mellem dagskurser og studiekurser på 4 uger. Det fleste kurser holdes som internatkurser i Løgumkloster (ofte ugekurser), men også andre steder i ind- og udland, en del kurser holdes decentralt som eksternatkurser i stifterne. Der afholdes i alt ca. 100 kurser årligt med ca. 6.000 kursusdage.

2. Konferencer

Som kirkeligt videnscenter der arbejder på videnskabeligt grundlag afholder centret konferencer både nationalt og internationalt om kirkeligt relevante emner.

3. Rådgivning/formidling

TPC står til rådighed for præster og kirkelige medarbejdere for rådgivning og vejledning i praktiskeologiske spørgsmål. TPC står også til rådighed med foredragsvirksomhed og formidling både på andre institutioner (seminarier, universiteter), kirkelige organisationer og i sognene.

4. Netværksarbejde

TPC står for en del netværk i samarbejde med forskellige faglige og kirkelige projekter og organisationer, herunder skole-kirke samarbejdet, de religionspædagogiske stiftskonsulenter, sammenslutning af supervisorer og forskellige praktiskeologiske arbejdsgrupper om homiletik, kirkemusik og ungdomsarbejdet.

5. Forskning

TPC arbejder på videnskabeligt grundlag, derfor skal undervisningen være forskningsbaseret, og de videnskabelige medarbejdere har en forskningsforpligtigelse. Forskningen dokumenteres årligt i en rapport med en liste over publikationer og deltagelse i nationale og internationale forskningsprojekter. TPC har en samarbejdsaftale bl.a. med de to danske teologiske fakulteter.

6. Projektarbejde

TPC deltager (og leder) flere projekter af praktiskeologisk og pædagogisk art. Disse projekter realiseres ofte i arbejdsgrupper, der mødes i Løgumkloster, men også decentralt i stifterne.

7. Internationalt arbejde

TPC er forpligtet til internationalt samarbejde især på det pædagogiske område, herunder at repræsentere Folkekirken i internationale organisationer. Dertil hører også deltagelse i internationale forskningsprojekter og konferencer og organisering af konferencer i Danmark.

Det er vigtigt for TPC's koncept, at disse opgaver ikke løses isoleret, men både ressourcemæssigt og personelt hænger sammen. Forskning, formidling og anvendelsesorienteret projektarbejde hænger derfor sammen og foregår i en folkekirkelig sammenhæng.

Kursusvirksomhed med forskellige kursusformer anslås at være 50% af TPC's virksomhed, de andre opgaver, herunder centrets *bibliotek* med religionspædagogisk studiesamling og hovedvægt på de praktisk-teologiske fag, udgør den anden halvdel af virksomheden.

b. Forudsætninger og ressourcer

1. Et forskningsmiljø, herunder et bibliotek og studieejligheder.
2. Et kirkeligt miljø omkring klosterkirken og andre kirkelige institutioner.
3. Et Refugium, der fungerer som kursusejendom.
4. Formidling - udgivelser, hjemmeside, brochurer, programmer.
5. Videnskabelige medarbejdere på akademisk niveau (ph.d. eller tilsvarende kvalifikationer), 6 årsværk.
6. Eksterne lærerkræfter svarende til ca. 3 årsværk.
7. En forskningsbibliotekar, 1 årsværk.
8. Et sekretariat og andet TAP-personale, 5 årsværk.
9. Økonomi: grundbevilling fra fællesfonden ca. 13 mio. og 1 mio. fra andre offentlige og private finansieringskilder.

2. Statistisk materiale vedrørende TPC's kursusvirksomhed

Se separat dokument vedlagt.

3. Uddannelse og efteruddannelse af sognemedhjælpere

Vedr. uddannelseskrav

Det er yderst rimeligt, at betænkningen ikke peger på en bestemt uddannelse som adgangskrav til at bestride en stilling som sognemedhjælper i Folkekirken, da sognemedhjælperfunktionen netop er kendetegnet ved en meget stor alsidighed i indholdet alt efter, hvor sognemedhjælperen har fundet ansættelse.

Det er rimeligt, at en læreruddannelse med kristendomskundskab som linjefag udpeges om en uddannelse der direkte kvalificerer ansøgeren. Det er dog ikke rimeligt i andre tilfælde, at der peges på uddannelser, der kvalificerer ansøgeren direkte: En cand.teol. mangler pædagogisk uddannelse, det samme gælder en bach.teol. Det det ville dog også forekomme rimeligt, hvis diakonuddannelsen som heltidsstudium i 3½ år ligeledes blev direkte kvalificerende. Det er misvisende i sammenfatningen s. 24, at de andre uddannelser (læreruddannelse med linjefag, kandidatuddannelse med pædagogikum, socialrådgiver) skulle kvalificere direkte, s. 151 påpeges med rette, at der her i ækvivaleringsudvalget i hvert enkelt tilfælde skal vurderes, om ansøgeren skal supplere sin uddannelse med teologisk/kirkefaglig uddannelse.

At gøre ækvivaleringsudvalgets arbejde obligatorisk er en god disposition, der vil fremme den nødvendige faglighed i sognemedhjælperstanden. Det fremgår ikke tydeligt af betænkningen, om selverhvervede, udokumenterede kompetencer og dannelse skal have indflydelse på ækvivaleringsudvalgets vurderinger. Der tænkes her på f.eks. mange år i de frivillige, kirkelige organisationer, arbejde som kirkesanger gennem mange år etc. Det ville ikke være urimeligt at tage disse erhvervede kompetencer med i vurderingen.

Nævnes skal også, at flere af de af betænkningen nævnte muligheder for opkvalificering og supplering ikke længere eksisterer.

Vedr. efteruddannelseskrav

I de indledende overvejelser om sognemedhjælpere (4.6.1) peges der på, at efteruddannelsen af sognemedhjælpere sker samlet og lægger vægt på grundviden om kristendom og kirke. Det var på den baggrund arbejdsgruppens opgave at komme med forslag til retningslinjer for både uddannelse og efteruddannelse af sognemedhjælpere. Dette sidste aspekt vedr. efteruddannelse savnes dog aldeles i den færdige betænkning, hvor afsnit 4.6.2 overhovedet ikke nævner efteruddannelsen. Dette må betegnes som en afgørende mangel.

I øjeblikket er situationen således, at der udbydes et fire-ugers frivilligt forløb over to år i TPC's regi, hvor TPC dog arbejder tæt sammen med Diakonhøjskolen og Diakonissestiftelsen. I løbet af de fire uger undervises der i bibelkundskab, liturgik, kirkehistorie, sjælesorg, diakoni, kirkekundskab, informationsarbejde samt, ikke mindst, religionspædagogik. Når man betænker, at alle andre personalegrupper i Folkekirken har en eller anden form for obligatorisk efteruddannelse, forekommer det besynderligt, at netop den gruppe, der mestendels har at gøre med den helt nødvendige undervisning af store og små og med diakonien ude i sognene, ikke har nogen form for obligatorisk efteruddannelse, der kan opdatere, opkvalificere og gøre refleksionsdygtig over egen sognemedhjælperpraksis.

En obligatorisk efteruddannelse ville kunne dygtiggøre sognemedhjælperen inden for eget felt, gøre sognemedhjælperen opmærksom på andre felter indenfor faget, hjælpe til en øget refleksion over egen praksis og frem for alt opkvalificere kompetencerne indenfor teologi, kirkekundskab og religionspædagogik. Det vil også kunne øge den nødvendige mobilitet indenfor faget, at hver enkelt sognemedhjælper har en større viden om kirken og kirkens virkeområde generelt end den viden, der lige præcis er nødvendig for at kunne bestride eget job. Dertil kommer, at man på et sådant efteruddannelsesforløb møder sognemedhjælpere med en anden geografisk, kirkelig og faglig placering, hvilket øger sammenhængskraften i Folkekirken, øger den enkelte sognemedhjælperes refleksionsniveau og dermed bliver et vigtigt led i vedkommendes egen dannelsesproces.

Det må derfor tilrådes i forbindelse med nærværende betænkning, at efteruddannelse for sognemedhjælpere bliver gjort obligatorisk i Folkekirken.

4. Enkelte bemærkninger til betænkningen og faktuelle fejl

Hvilket omkostningstal lægges til grund for den beregning, at der inden for de nuværende rammer er råd til 20 dage pr. præst pr. 5 år? Er det de kr. 2.200 (side 138 n.) eller de kr. 944 (s. 139 m.)? Hvis en ikke-TPC kursusdag koster 6000, modsvarer den enten kun 3 dage à 2200 eller godt 6 dage à 944, så der altså kun er råd til 20 dage divideret med 3 hhv. 6 pr. 5 år. Er det en reel forbedring af præsternes efteruddannelse?

Kursusdage og kursusbevillinger: Der mangler gennemgående klarhed om, hvad en kursusdag er, både økonomisk, kvalitetsmæssig og tidsmæssigt. For biskoppernes vedkommende regnes der med

150.000 kr. det første år, hvilket næppe er ment som 150 kursusdage i Løgumkloster. Her opgives behovet i penge. For præsters vedkommende tales der om en anden valuta, nemlig kursusdage, lige fra 6.000 kr. om dagen (formentlig eks. moms) på det frie marked til det, det måtte koste at deltage i et decentralt stiftskursus. Af de økonomiske opstillinger fremgår, at man fejlagtigt regner med at TPC's 6.000 kursusdage (tallet er for lavt, gennemsnittet ligger på 7.000, nemlig mellem 6.000 og 8.000) kun er for præster. Man har overset, at ca. en fjerdedel af TPC's kurser er for andre end præster, delvis eksternt finansieret (nemlig opholdet). Det talmateriale, betænkningen bygger på, er for upræcist, idet man kun har taget et tilfældigt års samlede udgift, divideret med dette års antal kursisdage – uden hensyn til, hvad for nogle kurser det er, og hvem der deltog i dem.

S. 20: I 3. afsnit siges ”anvende fem af dagene på ... TPC”, men i næste linje siges ”10 af dagene skal anvendes ... på TPC”. Jf. s. 133, den samme uklarhed om fem og 10.

S. 21: Klippekort kræver megen administration. Der stilles et IT-værktøj i udsigt, men hvem betaler? S. 126: I omtalen af uddannelseskonsulenterne anføres, at de ”vil betyde, at provsten og stiftet vil få flere ressourcer tilført”. Hvorfra? Fra Fællesfonden? Er disse formentlig ikke uvæsentlige udgiftsposter indregnet i modellerne?

S. 36 står der, at ”mændene” er mere til forkyndelse, ”kvinderne” mere til sjælesorg. Er det virkelig nødvendigt, at en ministeriel betænkning med denne generaliserende falske påstand udbreder sådanne åbenlyst forkerte klicheer, der skyldes et forældet kvindesyn? Kvinder er ligeså gode prædikanter som mænd.

S. 74 har man tilsyneladende allerede etableret det foreslåede kontaktforum mellem universiteterne og folkekirken og indkaldt til første møde den 26. februar.

S. 75: FIP nævnes som stedet for efter- og videreuddannelse af præster, man har glemt at nævne TPC; det svarer til s. 183, hvor TPC opføres som en underafdeling under FIP, fordi man forveksler ”Folkekirkens Institut for Præsteuddannelser” med ”Folkekirkens uddannelsesinstitutioner”.

S. 77: Hvad menes der med ”Et pastoralteologisk forløb finansieres af folkekirken og betales af fællesfonden, selvom det *opleves* på universitetet”? Er det et andet ord for ikke-eksamensrelevant?

S. 105: Aflønning af praktiksteder/praktikvejleder (og uddannelse af dem?) er en post som må tænkes ind i regnskabet, ellers er det opstillede budget utroværdigt.

S. 136: Kan TPC ikke længere optage arbejdsløse cand.theol.'er på kurser?

S. 147: Der er 15.000 kr. årligt for en biskop til efteruddannelse, s. 26 er der afsat 250.000 kr. for alle biskopper til efteruddannelse, plus 150.000 til en ny biskop.

S. 181: Man har opført statistik kun for 2006 – ikke for 2007. TPC havde indsendt årsrapport for 2007 til ministeriet, men man glemte at tage den med i fællesfondens årsrapport – formentlig fordi man troede, at der kun fandtes FIP som det samlede institut. Det er uheldigt, da 2006 var et år med mindre kursusdage i modsætning til 2005, hvor der var flere. Man burde have taget et gennemsnitstal på ca. 7.000 årlige kursusdage på TPC.

S. 183f.: Mangelfuld opgørelse over ansatte på TPC (der anføres kun rektor, 1 lektor og bibliotekar), TPC anføres fejlagtig som en underafdeling af FIP.

For en ordens skyld gøres opmærksom på, at Folkekirkens Pædagogiske Institut står anført i Høringslisten. Det bør slettes og erstattet af TPC.

Løgumkloster, den 3. april 2009

Eberhard Harbsmeier, rektor